

Foto: Bård Løken

Oppvekst og kultur

Budsjett 2025 og økonomiplan 2025 - 2028

«Knekkpunktet»

Tema

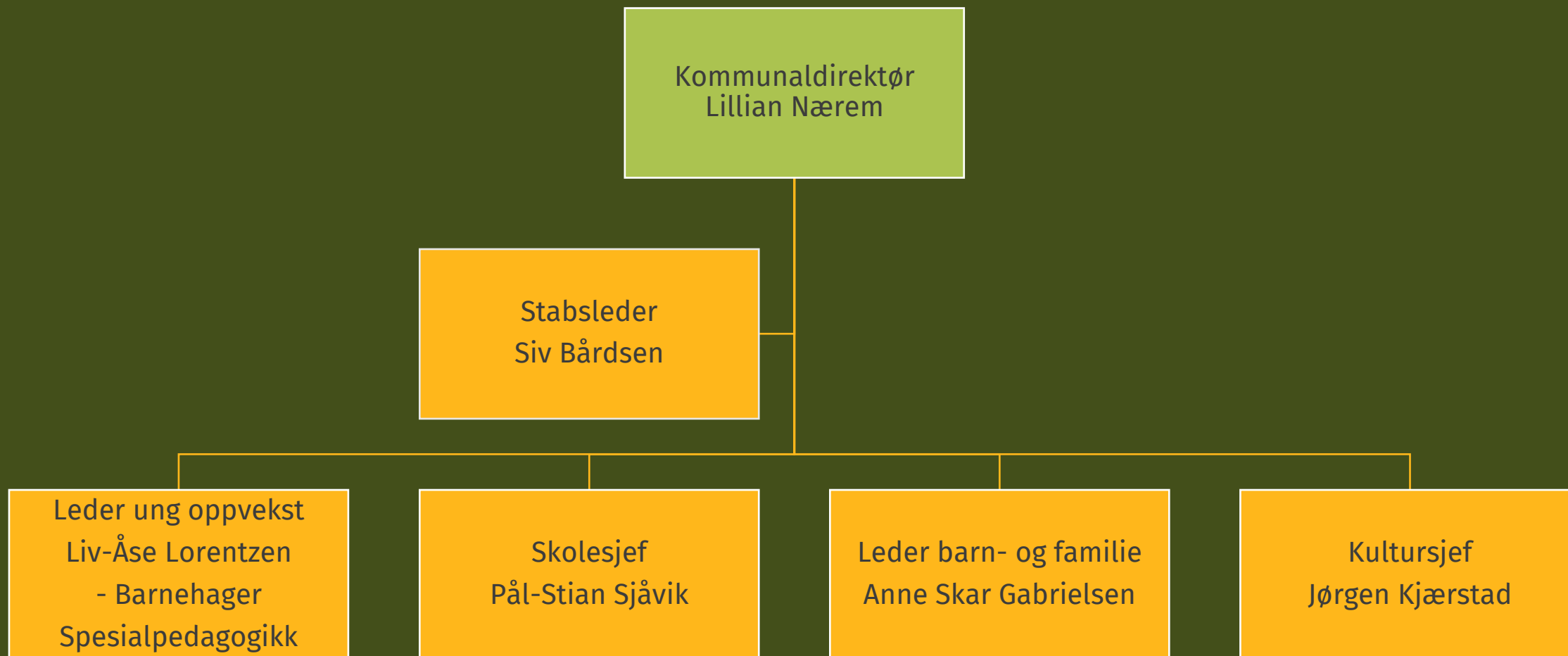
Organisasjon og tjenester i oppvekst og kultur

Status – hvordan det står til

Utfordringsbildet

Det økonomiske handlingsrommet

Muligheter og konsekvenser

	2021	2022	2023	2024	Endring fra i fjor
Totalplassering	183	140	94	115	21
Grunnskole	231	206	181	164	-17
Pleie og omsorg	300	276	231	196	-35
Barnevern	310	189	267	250	-17
Barnehage	135	74	124	136	12
Helse	183	253	179	200	21
Sosialtjenesten	140	84	143	151	8
Kultur	44	124	30	116	86
Klima og natur	55	44	47	34	-13
Saksbehandling	304	84	66	71	5
Vann, avløp og renovasjon	56	182	156	223	67
Økonomi	15	14	25	112	87
Kostnadsnivå	20	43	28	17	-11

Plasseringene er ikke sammenlignbare over tid, siden plasseringene foregående år er basert på tidligere analyser

Netto driftsutgifter per innbygger

Effekt av redusert arbeidsgiveravgift per sektor

Tjeneste	MILL. kr		Tjeneste	MILL. kr	
	Diff. snitt KG 9	Effekt av redusert aga.		Diff. snitt KG 9	Effekt av redusert aga.
Pleie og omsorg	-49,9	25,9	Brann og ulykkesvern	3,5	2,6
Grunnskole	-38,9	24,6	Plan, kulturm., natur og nærmiljø	-0,8	2,0
Barnehage	-7,4	8,8	Tjenester utenfor kom.ansv. omr.	454,5	-
Adm. og styring	6,0	5,8	Kirke	0,2	-
Kommunehelse	8,1	7,0	Bolig	9,7	0,3
Sosiale tjenester	-8,2	3,2	Vokseoppplæring	-2,5	0,7
Kultur og idrett	-2,9	3,6	Vann, avløp og renovasjon	-5,9	1,4
Samferdsel	22,5	1,4	Øvrige områder	-90,9	1,1
Barnevern	-7,2	2,7			
Totalt				289,7	91,0

Alle tjenester i oppvekst og kultur drives mer effektivt enn snittet i KG 9.

Justert for effekten av redusert arbeidsgiveravgift (AGA) ser vi at barnehage og kultur ligger litt over.

Korrigert for AGA driver oppvekst og kultur 18,5 mill. kr. under snittet i KG9

Grunnskolen – 164. plass

- Vi forbedrer oss på 10 områder
- Vi gjør det dårligere på 7 områder
- På 2 områder er status lik året før

Vi leverer bedre undervisningsresultater, på 5 trinn, men noe svakere på 8. og 9. trinn

Snitt grunnskolepoeng går opp

Gjennomføring videregående skole går ned

Andel lærere som oppfyller kompetansekravene har gått opp

Lavest score har vi på fysisk aktivitet – registrering av lovpålagt time på tvers av fag.

Vi scorer høyt for at vi har en lav andel elever med spesialundervisning

Scoren for leksehjelp har gått opp

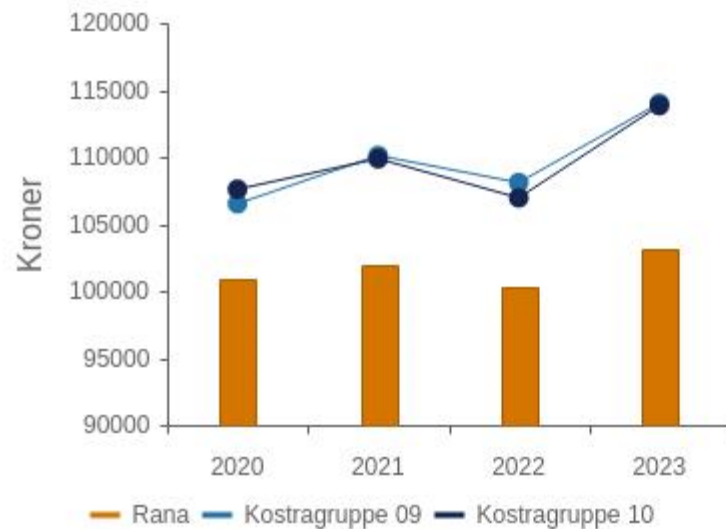
Dette jobbes det med:

- For å styrke elevenes **leseferdigheter** er det satt i gang **kompetansetiltak** for begynneropplæringen i samarbeid med Universitet i Tromsø.
- Andel av elever som får **Individuell tilrettelagt opplæring** (ITO -tidligere spesialundervisning) er fortsatt moderat, men økende som en følge av endringer i elevgruppen. Arbeidet med å ivareta prinsippet om **tidlig innsats** og god tilpasset opplæring skal videreføres.
- **Leksehjelp** skal fortsatt tilbys ut i fra behov ved den enkelte skole.
- Vi skal fastsette en veiledende **kommunestandard for jevnlig fysisk aktivitet** på 5. -7. trinn.
- Vi skal videreutvikle systemer for veiledning av nyutdannede og legge til rette for en fortsatt satsing på **videreutdanning** av lærere.

Vi bruker mindre på undervisning og mer på skolelokaler enn snittet i KG9

Prioritet - Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbygger 6-15 år (B)

	2020	2021	2022	2023
Rana	100 863	101 991	100 314	103 084
Kostragruppe 09	106 513	110 106	108 087	114 012
Kostragruppe 10	107 591	109 870	106 955	113 835

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Prioritet - Netto driftsutgifter til skolelokaler (222), per innbygger 6-15 år (B)

	2020	2021	2022	2023
Rana	26 949	24 547	26 640	27 894
Kostragruppe 09	22 541	23 930	23 515	24 128
Kostragruppe 10	19 711	22 117	22 357	22 616

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Hadde vi ligget på snitt på utgifter til skolebygg, ville vi hatt 4 438 kr. mer per elev til undervisning. Det utgjør 12,8 mill. kr. I år styrer vi mot et merforbruk i skolene på 6-8 mill. kr.

6 av 10 skoler har meldt inn avvik i forhold til lærernorm.

3 av 10 skoler sliter med å gi individuell tilpasset opplæring i henhold til loven.

For å levere på lovfesta rettigheter, prioriteres undervisning fremfor SFO

Konklusjon: I dag prioriterer vi ressurser til skolebygg fremfor undervisning.

Barnehage – 136. plass

- Vi forbedrer oss på 7 områder
- Vi gjør det dårligere på 5 områder
- På 1 område er status lik året før

Bemanningen til kommunale barnehager går fra 5,9 til 6,0 og private fra 5,7 til 5,6 barn per voksen

Andelen 1-5-åringer i barnehage har gått opp

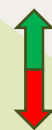
Oppfyllelse av pedagognormen går ned de siste årene

Antall menn som jobber i barnehage går opp

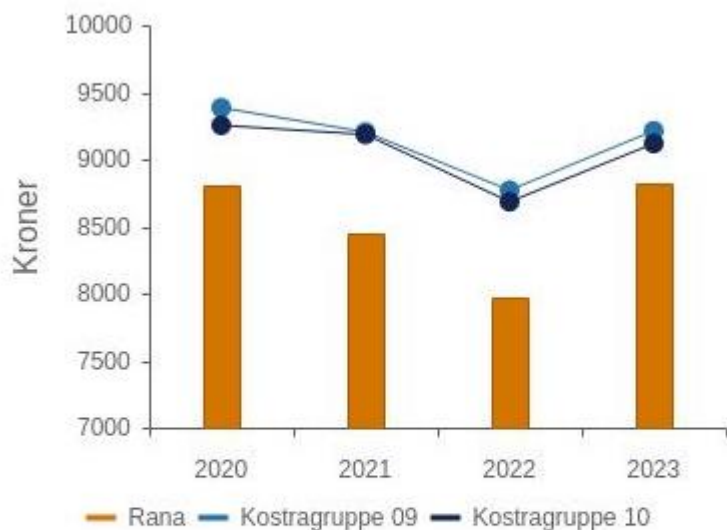
Andelen minoritetsspråklige har gått opp

Leke- og oppholdsarealer har gått opp i kommunale barnehager og ned i private barnehager

Den ordinære barnehagedriften ligger langt lavere enn snittet i KG9. En årsak er at vi har flere barn per voksen enn andre kommuner.

Prioritet - Netto driftsutgifter per innbygger (201) førskole (B)

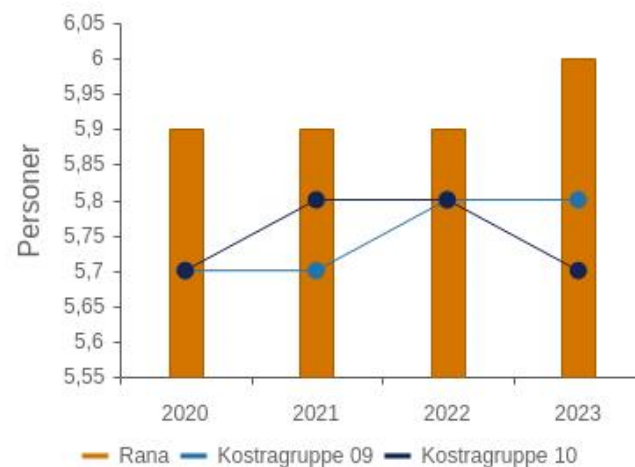

	2020	2021	2022	2023
Rana	8 799	8 450	7 975	8 816
Kostragruppe 09	9 384	9 203	8 770	9 212
Kostragruppe 10	9 253	9 185	8 683	9 117

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

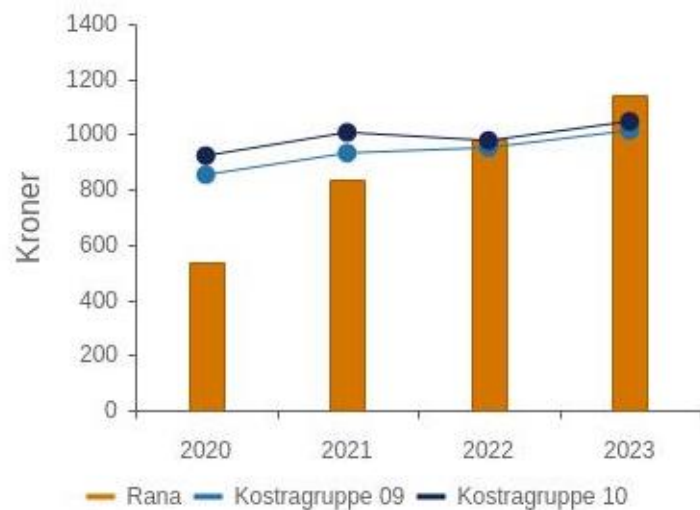
Produktivitet - Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager (B)

	2020	2021	2022	2023
Rana	5,9	5,9	5,9	6,0
Kostragruppe 09	5,7	5,7	5,8	5,8
Kostragruppe 10	5,7	5,8	5,8	5,7

Som vi ser av grafene under bruker vi nå mer enn snittet til styrket tilbud. De siste 3 årene har vi også brukt langt mer per barn enn KG9.

Prioritet - Netto driftsutgifter per innbygger (211) styrket tilbud til førskolebarn (B)

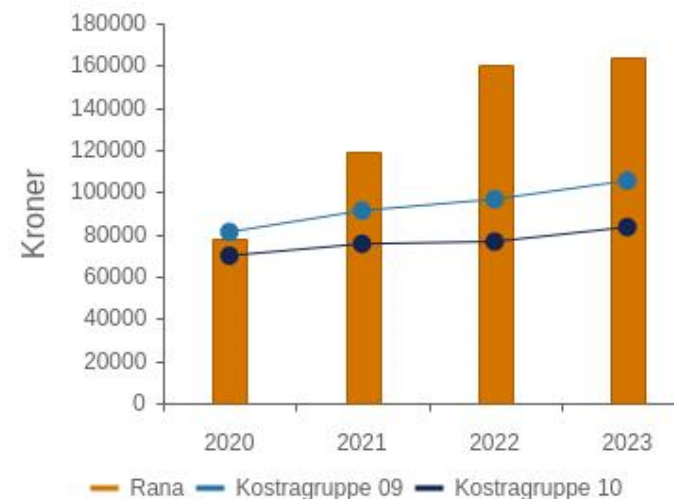

	2020	2021	2022	2023
Rana	534	839	979	1 140
Kostragruppe 09	853	932	951	1 014
Kostragruppe 10	922	1 007	977	1 047

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Produktivitet - Brutto driftsutgifter til styrket tilbud til førskolebarn (f 211) per barn som får ekstra ressurser (B) (B)

	2020	2021	2022	2023
Rana	78 144	119 295	160 474	164 239
Kostragruppe 09	81 098	91 213	96 617	105 381
Kostragruppe 10	69 856	75 484	76 523	83 407

Det er store problemer med å få tak i vikarer og antall søkere til faste stillinger, særlig styrerstillinger er lav.

Stadig oftere må vi ty til redusert åpningstid, overtid, endring av vakter og/eller bruke styrer som bemanning på avdeling. Det betyr at vi må be foresatte om å holde barn hjemme eller hente dem tidligere.

Antallet som søker seg til barnehagelærerutdanning blir stadig lavere og flere velger å forlate yrket

Konklusjon: Vi merker rekrutteringsutfordringer og må vurdere tiltak for å tiltrekke oss flere ansatte, samtidig som vi ser på dimensjoneringen av tjenestetilbudet

Dette gjør vi i barnehagene

- Gjennomgang av kriterier for tildeling av styrkningsmidler
- Spesialpedagogisk fagteam er under etablering og starter opp 1. januar 2025
- Etablering av ressursenhet for barn med særlig behov for skjerming
- Vurdere
 - a. redusert åpningstid
 - b. redusert oppholdstid (tidfestet oppholdstid etter avtale)
- Se på muligheten for et forsøksprosjekt med vikarstillinger

Barnevern – 250. plass

- Vi forbedrer oss på 6 områder
- Vi gjør det dårligere på 3 områder.
- På 3 områder er status lik året før

- ↑ Andelen barn med tiltak går ned
- ↑ Andelen som får gjennomført undersøkelse innen 3 måneder går opp og ligger på 92%
- ↓ Andel barn under omsorg som har omsorgsplan. Her er den en feilregistrering. Reelt mangler det noen få planer
- ↑ Andel barn under omsorg som har tiltaksplan
- ↑ Liten bruk av institusjonsplasser
- ↓ Antall fosterhjems plasser holder seg stabilt

Helsestasjon:

- ↑ Vaksinasjon 2 og 9 år, helseundersøkelse 1. skoleår og hjemmebesøk etter fødsel
- ↓ Antall årsverk per 10 000 innbyggere

Barn- og familieavdelingen må ta hovedsakelig ta sine nedtrekk ved å gjøre nedbemanninger i tjenestene. Vi snakker her om 4-6 årsverk

Det jobbes for at nedbemanningene i minst mulig grad skal ramme de lovpålagte oppgavene i avdelingen og den tidlige innsatsen rettet mot barn og unge.

Nedtrekk som rammer den tidlige innsatsen, vil kunne få økonomiske konsekvenser for kommunen om det fører til at man ikke får jobbet godt nok forebyggende og/eller tidlig inn.

Kultur – 116. plass

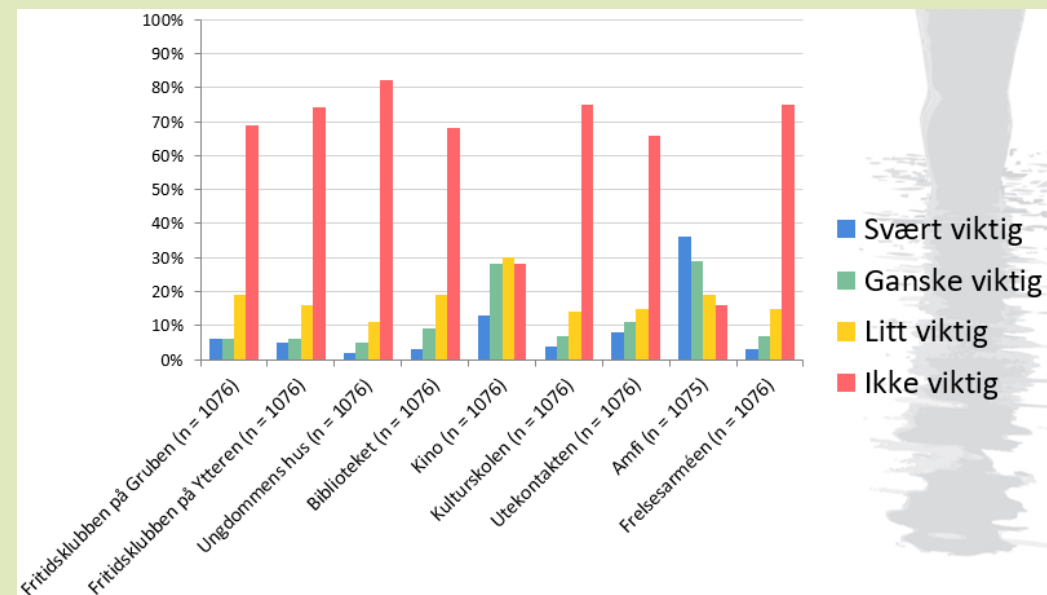
- Vi forbedrer oss på 6 områder
- Vi gjør det dårligere på 5 områder

- ↑ Besøktallet for biblioteket går opp, men antallet voksne er lånetakere og utlån går ned
- ↓ Netto driftsutgifter til barn og unge går ned, det gjør også andelen som bruker fritidsklubbene, men denne andelen har vært veldig lav alle de 5 årene
- ↑ Netto driftsutgifter til idrett og idrettsanlegg går opp
- ↑ Kinobesøk per innbygger går opp ihht til kommunebarometeret, men tall fra kino.no viser en helt annen trend
- ↓ Andelen elever som går i kulturskolen er lav, mens antallet kulturskoletimer er høy – begge går svakt ned
- ↓ Andelen som går til frivillige kulturaktører har gått ned

- Kinoen sliter, samtidig sier nesten 40% at den er en ganske eller svært viktig møteplass.
- Amfi er den viktigste møteplassen i henhold til denne undersøkelsen, her svarer rundt 65% at det er den viktigste møteplassen.

Status for kinoen

- Besøktallet synker og inntektene går ned
- I 2017 som var et toppår, var det 60 194 besøkende, mens det 2023 var 47 130 besøkende
- Det gir en nedgang på 13 064 besøkende eller 21,7 %
- Inntekt har i samme periode gått ned fra 8,52 mill. kr. til 6,29 mill. kr. (2024-kroner)
- Det utgjør en nedgang på 2,33 mill. kr.
- I samme periode har utgiftene blitt redusert med 0,59 mill. kr.
- Per utgangen av september i år var besøktallet på 21 774 besøkende, noe som er en nedgang fra samme tid i fjor på 33,7%
- Med et besøkstall på 2000 i snitt de neste 3 månedene vil vi havne godt under 30 000 besøkende.

Det er nå satt i gang utredning for å se på stenging av kino 2-3 dager i uken i henhold til besøkstall fordelt på ukedagene.

Må også se dette opp mot dager som er mest aktuelle for å leie ut til andre aktører. Man-tir utpeker seg som de dagene med dårligst besøk.

Det vil bli utredning rundt hvilke dager, samt reduksjon i filmtilbudet. (Fokus på brede filmer)

Forutsetning for besøkstall 2024 settes til 30 000 - 35 000.

Målet er at kinodrift skal gå i null.

Dersom en ikke lykkes med dette vil det øvrige kulturtilbudet dekke kostnadene.

Oppsummert

Skolene er nå avhengig av å se på struktur for å kunne ta nedtrekk på kort sikt. Her er vi i ferd med å strekke strikken for langt. Struktur sammen med loverket binder opp fleksibiliteten.

Barnehagene må jobbe mer systematisk med tidlig innsats, kompetanseheving, se på åpningstider og ny organisering for å få ned utgiftene til styrket tilbud.

Barn- og familieavdelingen planlegger nedtrekk av 4-6 stillinger, for å kompensere for økte kapitalkostnader knyttet til nytt Foyer-tilbud. Dette vil ha konsekvenser for det forebyggende arbeidet, som allerede er avhengig av eksterne prosjektmidler.

Kultur – fritidstjenesten og kulturskolen har i løpet av 2024 tatt ned flere stillinger og bør skjermes. Biblioteket har et nøkternt budsjett. Det vi ser på her er å få kinodriften i balanse. I dag er det betydelig merforbruk på kinodriften. Vi opplever at det lite realistisk å finne private aktører som ønsker å overta kinodriften, ut fra de sonderinger vi har gjort.

**Demografi og
økonomi**

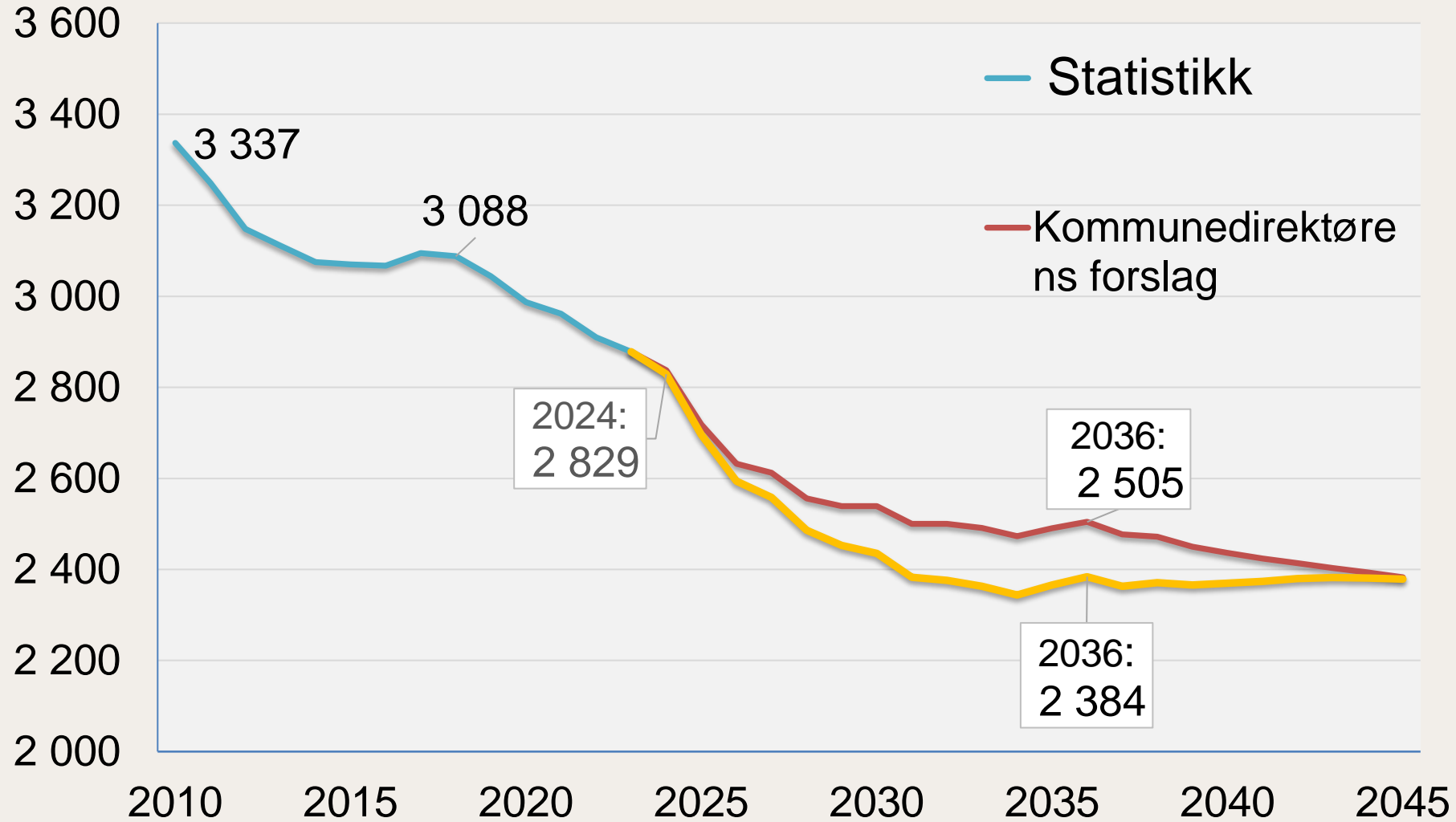
Rekruttering

Utfordringer

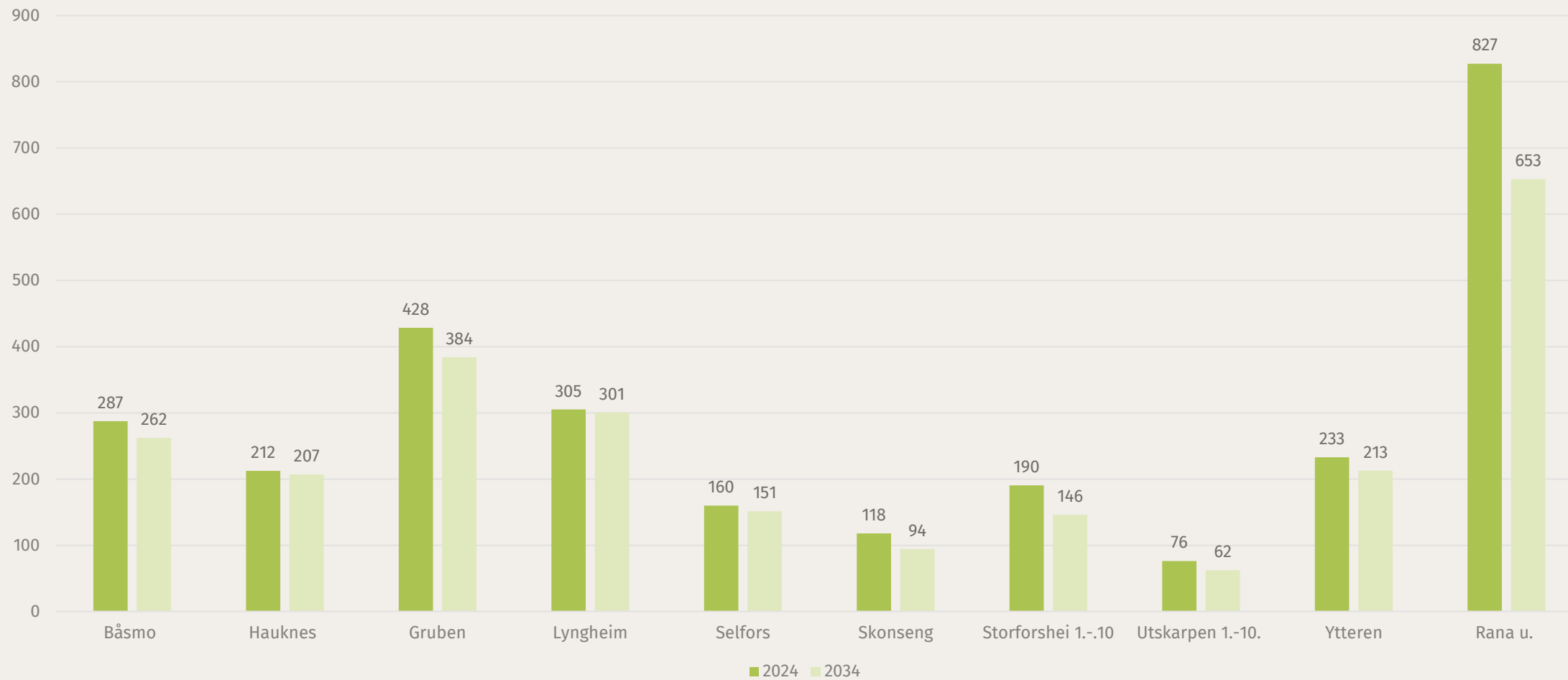
**Økte behov og økte
rettigheter**

Svikt i besøkstall

Elevtallsutvikling

Elevtallsutvikling

Omstillingsbehovet

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Rammenedtrekk	-5 066	-10 132	-15 197	-20 623	-25 623	-30 623	-35 623	-40 623	-45 623	-50 623
Merforbruk tidligere budsjettår	-8 000									
Demografiltak Oppvekst og kultur 0-6 år	-2 900	3 800	5 200	100	600	-5 600	-8 100	-2 000	500	300
Demografiltak Oppvekst og kultur 7-16 år	-3 500	-25 300	-31 500	-36 000	-40 400	-41 400	-43 700	-46 000	-46 500	-50 200
Omstillingsbehov	-19 466	-31 632	-41 497	-56 523	-65 423	-77 623	-87 423	-88 623	-91 623	-100 523

- Oppvekst og kultur får redusert sine rammer med 48,5 mill. kr. i økonomiplanperioden
- I tillegg må vi gjøre opp for merutgifter tidligere budsjettår med 8 mill. kr.
- Det betyr at omstillingsbehovet blir på 19,5 mill. kr. neste år og 56,5 mill. kr. i økonomiplanperioden
- Ser en i et 10-årsårspektiv og legger til grunn rammenedtrekk på 5 mill. kr. fra 2029 til 2034 er omstillingsbehovet totalt på 100,5 mill. kr.

**Dette løser vi ikke
ved å fortsette å ta
ned stillinger**

**Dersom 25% tas i form av nedskalering av tjenester,
må 75% tas med endring i struktur**

Vi har mange moderne flotte skoler, men også noen skoler som ikke møter dagens krav

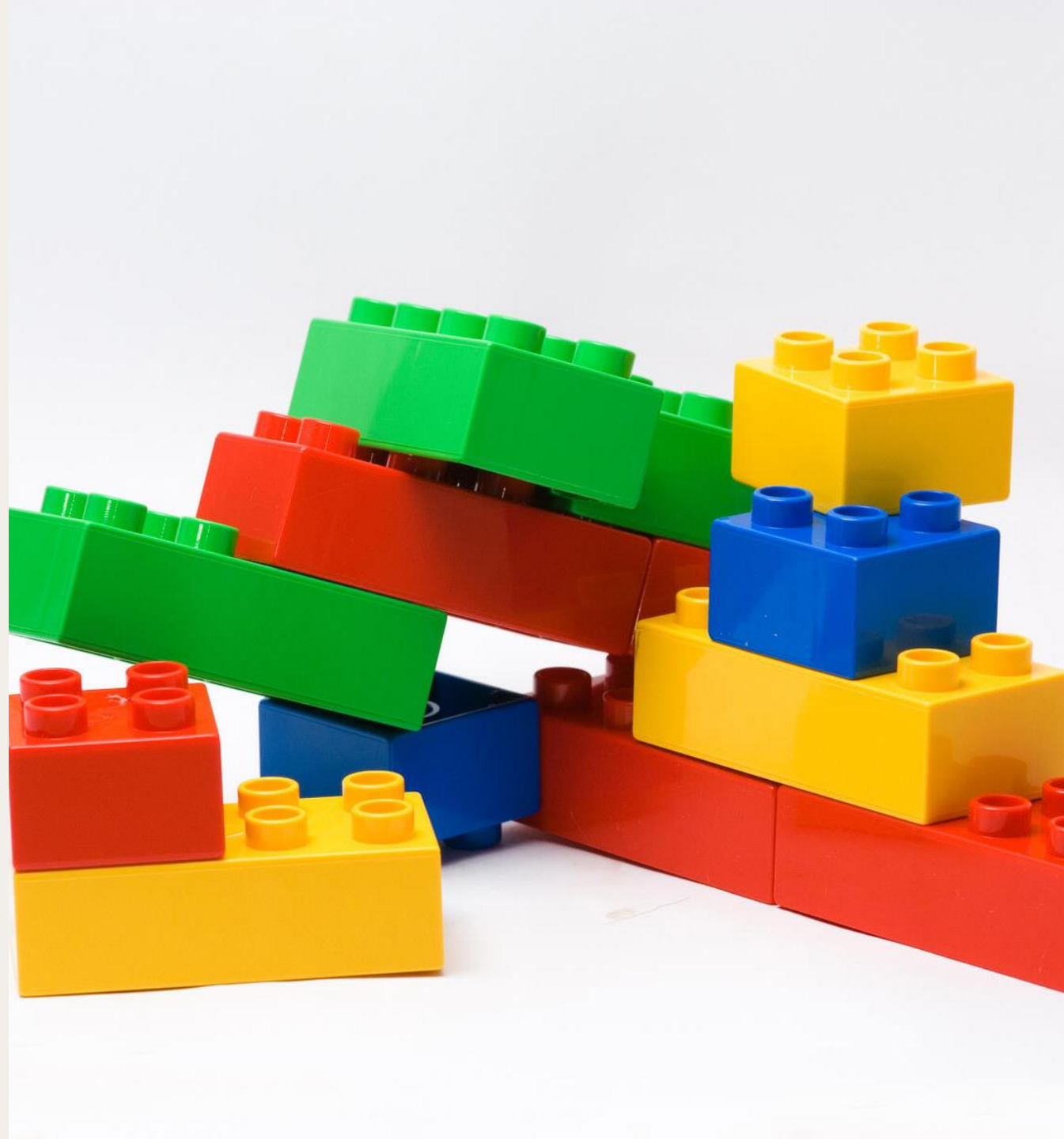
Vi har 1280 ledige pulter i skolene i Rana, godt fordelt på de ulike skolene. Det betyr at vi bruker 65% av kapasiteten vår.

Fra 2030 vil tallet være rundt 1680 ledige pulter. Da vil vi bruke 60% av kapasiteten.

Dette tilsvarer 3 rimelig store barneskoler.

“Duploklossene”

En presentasjon av barnehager og skoler som **kan** bli vurdert når alternativene til ny struktur legges frem 4. november.

Skolealternativer

Skonseng

- 0-alternativet; 1-7 skole
- Nybygg/renovering; 1-7 skole
- Legges ned; elever til Storforshei / andre skoler

Storforshei

- 0-alternativet; 1-10 skole
- Nybygg/renovering; 1-10 skole
- 1-7 skole
- 1-10 skole, inkl. elever fra Skonseng alle trinn
- 1-7 skole inkl. elever fra Skonseng alle trinn

Lygheim

- 0-alternativet: 1-7 skole
- Nybygg/renovering; 1-7 skole
- Legges ned; elever til Rana U
- Legges ned; elever til andre skoler –
Hauknes, Ytteren, Gruben og (Selfors)

Internasjonalt skoletilbud – IBO

- Vurdere muligheten for å legge inn en egen avskjermet avdeling til internasjonal skole i en av de sentrumsnære skolene

Skoler

Selfors

- Legge ned Selfors barneskole og etablere barnehage
- Alle elevene flyttes til Ytteren barneskole – vurdere behov for å endre kretsgrenser mot Båsmo barneskole for å få plass

Utskarpen

- 8 – 10 klasse sendes til Rana U

Ravo

- Vurdere om det er plass i en av grunnskolene til denne tjenesten

Ytteren

- Legge inn Ytteren miljøbarnehage i en av basene på Ytteren barneskole – vurdere behov for å endre kretsgrenser mot Båsmo barneskoler for å få plass.

Rana ungdomsskole

- Se på muligheten for å legge andre tjenester til lokalene PPT i dag benytter og flytte PPT til Torggata 2
- Vurdere å flytte barneskoleelevene ved Lyngheim til Rana U., avd. Mo

Barnehager

Ut fra foreløpige vurderinger av tilstanden på barnehagebyggene foreslås det at en ser videre på Revelheia, Mjølan, Ytteren og Selfors, når en skal vurdere hvilke(n) barnehage(r) som skal legges ned.

Prioritert oversikt vil bli utarbeidet, da det kan tenkes at flere barnehager skal legges ned, på kortere eller lengre sikt.

3 barnehager legges ned

- Ny barnehage opprettes i det som i dag er Selfors barneskole. Eventuelle barn som ikke får plass her, tildeles plass i andre barnehager. Blant annet har Langnes barnehage god kapasitet
- Vurdere muligheten for å legge inn spesialpedagogisk ressursenhet

Ytteren

- Legges ned
- Barnehagen flyttes til i barneskolen på Ytteren

IB skole

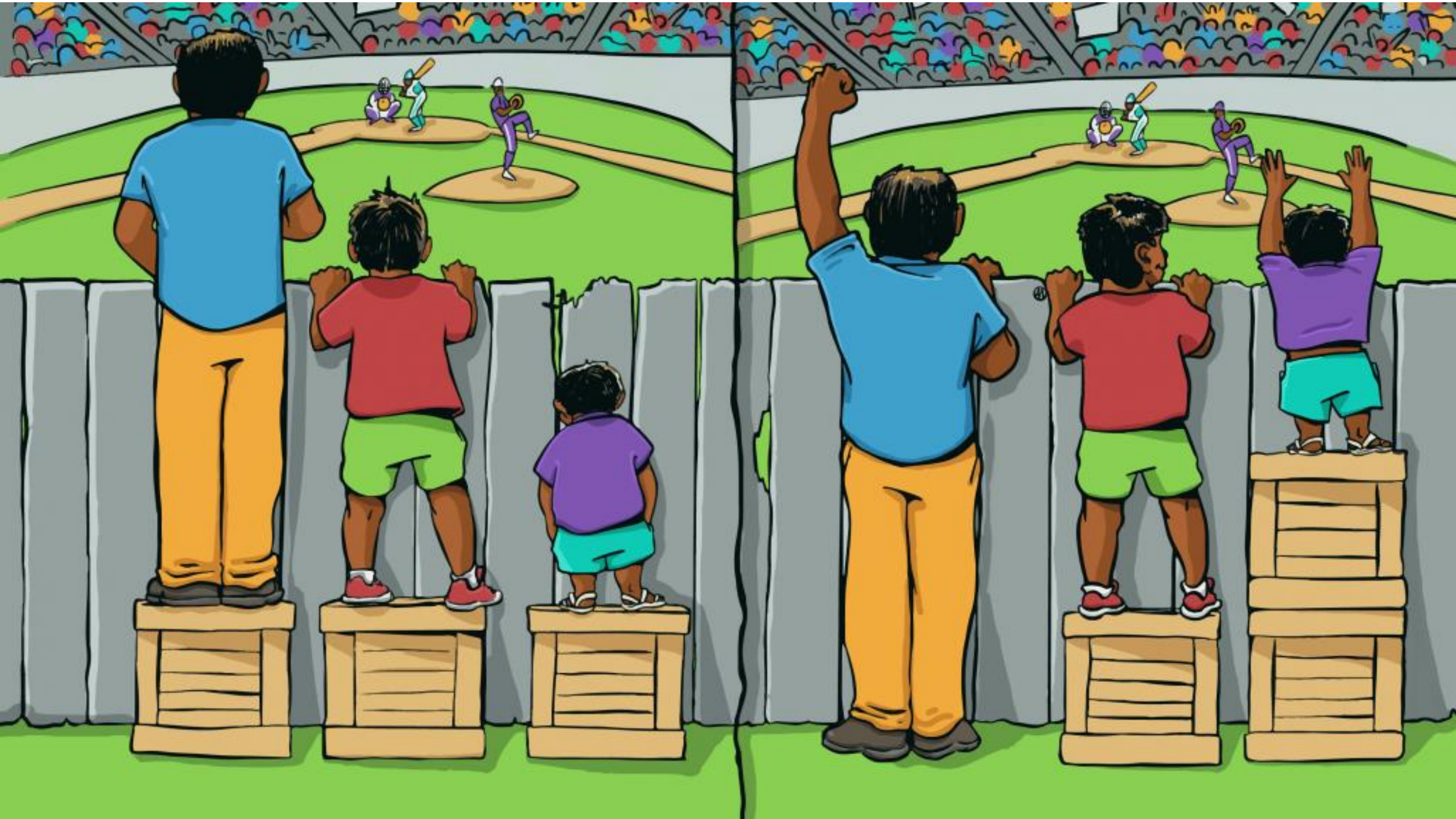
- Utdanningsdirektoratet innvilget i februar i år søknaden om å etablere et forsøksprosjekt. Godkjenningen gjelder frem til skoleåret 2027/28.
- Nye krav til utforming av skolelokalene fra IBO gjør at det vil bli vanskeligere å samordne driften med den offentlige skolen. Det igjen vil gjøre at tilbudet vil bli dyrere å etablere.
- Nesten 49% av 287 unike foreldrerepresentanter svarte at det var sannsynlig at deres barn ville benyttet et IB-tilbud.
- Hvilke valg fylkeskommunen gjør bør ha betydning for våre valg, men et tilbud bør ikke gå på bekostning av det ordinære grunnskoletilbudet.

**Å vurdere betyr ikke at
noe er valgt**

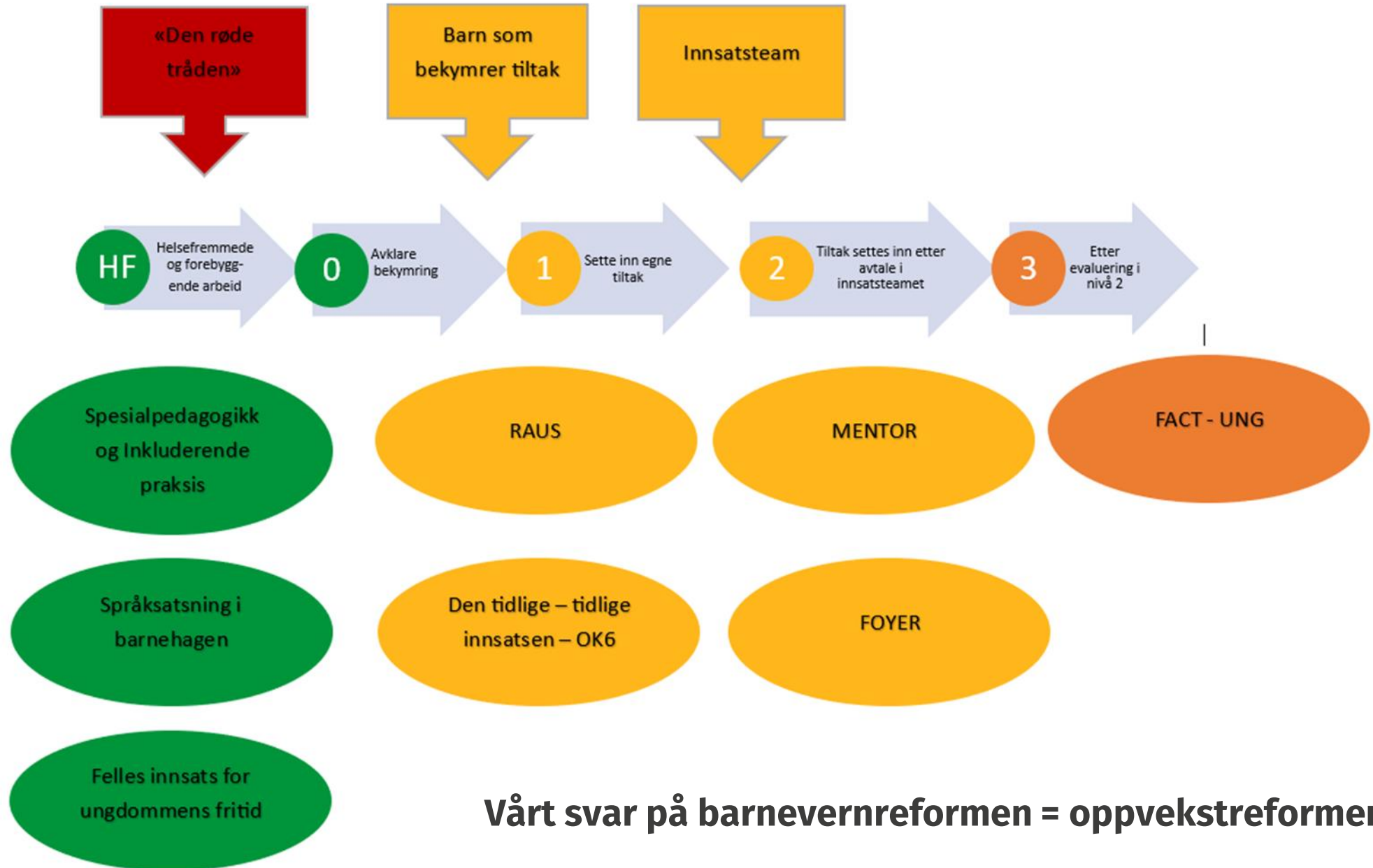
**Noen ganger gjør vi
vurderinger for å kunne
velge bort**

**Noe må gjøres på kort sikt
og noe kan være aktuelt
på lengre sikt**

Tidlig inn – Rana modellen

Vårt svar på barnevernreformen = oppvekstreformen

Tverrfaglig samarbeid – er et kinderegg

1. Gir brukerne et bedre tilbud
2. Er mer tilfredsstillende for oss som jobber med barn og unge å komme inn tidlig, og hjelpe før problemene blir altfor store
3. Gjør at vi kan utnytte de ressursene vi har på en bedre måte

popgruppen

**Tilpasset
infrastruktur**

**Arbeidsmiljø og
bygge kompetanse**

Muligheter

Tidlig inn Rana

**Utvikle tilbud etter
ønsker og behov**

**Når rammebetingelsene endrer
seg, må vi endre oss**

Vi står overfor et paradigmeskifte

En ny tid krever nye løsninger,
ikke bare mer av det gamle